

CZU: 371.214.112:373.24+39

DOI: 10.36120/2587-3636.v27i1.159-165

ANALIZA CURRICULUMULUI PREȘCOLAR PENTRU GRUPELE PREGĂTITOARE DIN PERSPECTIVĂ FOLCLORICĂ

Tatiana CRÎJANOVSCI, doctorandă, UST

<https://orcid.org/0000-0001-7170-6930>

Rezumat. Studiarea creațiilor folclorice în grupa pregătitoare este axată pe manifestarea interesului pentru operele ce ilustrează creația populară, pe *recunoașterea speciilor literare accesibile povestea, snoava, povestirea*. Tipurile de activități propuse pentru realizarea obiectivelor ce se referă la morală educației populare, într-o anumită măsură, sunt adecvate realizării acestora. Impresionează accentuarea interesului pentru speciile literare populare, care justifică accesul preșcolarului mare pentru basme, legende, snoave.

Cuvinte cheie: *curriculumul preșcolar, grupe pregătitoare, educație, folclor, morală, populară.*

ANALYSIS OF THE PRESCHOOL CURRICULUM FOR PREPARATORY GROUPS FROM A FOLKLORE PERSPECTIVE

Abstract. The study of folk creations in the preparatory group is focused on the manifestation of the interest for the works that illustrate the popular creation, on the recognition of the accessible literary species the story, the snob, the story. The types of activities proposed to achieve the objectives related to the morality of popular education, to a certain extent, are adequate to achieve them. It impresses the accentuation of the interest for the popular literary species, which justifies the access of the great preschooler for fairy tales, legends, snobs.

Keywords: preschool curriculum, preparatory groups, education, folklore, morals, popular.

Analiza curriculumului preșcolar [1] și a setului de caiete ale preșcolarului destinate ciclului preșcolar ne-a permis să evidențiem aspecte ale educației morale populare.

Întrucât obiectul îl constituie procesul de formare a moralei populare față de creația folclorică, ne-am propus să abordăm următoarele *deziderate*:

1. determinarea *nivelului de receptare* a creației folclorice de către preșcolarii mari, prin analiza capacităților de a exprima verbal atitudinile și afecțiunile proprii generate de lectură;
2. relevarea *dificultăților* care survin în definirea speciilor folclorice;
3. identificarea *capacității preșcolarilor de a realiza inserții personale* în cadrul imagistic și ideational/afectiv/motivațional/atitudinal.

Vom insista pe evidențierea punctelor forte, a punctelor slabe în abordarea obiectivelor de referință ce se referă la creația folclorică în curriculum-urile pentru preșcolari.

De asemenea am urmărit acumularea experienței de lectură și de viață, precum și analiza continuității și a sistemicității la nivelul manifestărilor culturale.

Pentru soluționarea problemei propuse am considerat oportună analiza *Curriculum preșcolar*, a strategiilor didactice aplicate de către educator în vederea dezvoltării *educației morale populare* față de creația folclorică. Obiectivele cercetării în acest sens sunt:

- a) *stabilirea* nivelului de integrare a principiilor *educației morale - educației populare* ca factor al literaturii populare din perspectiva folclorică;
- b) *evaluarea* metodologiei propuse de *Curriculum preșcolar*, prin activitățile raportate la obiectivele de referință;
- c) *diagnosticarea* continuității obiectivelor și a conținuturilor curriculare la nivelul ciclului preșcolar;
- d) *evidențierea* raportului între setul de caiete ale preșcolarului și *Curriculum preșcolar* stabilit prin dominantă folclorică.

Curriculum preșcolar constituie nucleul procesului de învățământ, păstrând formula tradițională a denumirii activității preșcolare cu nr. 1 în planurile de învățământ, denumire care reprezintă simbolul identității naționale. În acest sens, menționăm că o activitate riguroasă, de amploare, în vederea dezvoltării curriculare în Republica Moldova s-a produs în ultimii zece ani. Documentul normativ și instrumentul didactic principal a demonstrat o realizare efectivă a instruirii și educației. Cu-adevărat, s-a parcurs o etapă de mari schimbări, care a demonstrat capacitatea de a realiza o educație literară plenară, întemeiată pe principiile literaturii/artei, comunicării culturale, formării și dezvoltării artistico-estetice a preșcolarilor.

Dezvoltarea vorbirii și literatura artistică a reușit să ia statutul de disciplină interdisciplinară nu doar prin faptul integrării educației lingvistice și literar-artistice, dar și din perspectiva contiguității cu disciplinele: estetica, psihologia, pedagogia, arta plastică, muzica. Faptul denotă un efort calitativ din partea cadrelor didactice la accesarea și realizarea curriculumului.

Privit din unghiul de vedere al calității, Curriculumul oferă priorități la nivel de *flexibilitate* în alegerea textelor literare; la nivel de *transparență* în posibilitățile individuale de realizare a acestuia; *coraport* dintre obiectivele de referință și conținuturile de învățare cu pledoarie pentru finalități; *plasticitate* prin orientarea formării competențelor lectorale, bazate pe re-crearea situațiilor de text. Grație noii concepții de predare a activității de dezvoltare a limbajului și comunicării orale precum și a literaturii artistice, stipulate de *Curriculum*, preșcolarul mare este solicitat să devină nu doar posesor al instrumentarului lectoral prin memorare de text, ci valorificator, amplificator și chiar creator de text.

Stabilirea oportunităților de aplicare a cunoștințelor în viața activă, promovarea ideii potrivit căreia textul literar nu are valoare educativă în sine, ci deschide posibilități de influență pozitivă asupra dezvoltării personalității, servește drept pretext de formare. *Sfera conativă și cea volitiv-acțională* rămân încă în afara soluționării problemei cercetărilor în domeniu. În cele ce urmează ne propunem să stabilim în ce măsură contribuie curriculumul la formarea și dezvoltarea educației morale a preșcolarilor mari față de creația folclorică.

Analiza Curriculum-ului educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1-7ani), perioada preșcolarului mare.

Analiza Curriculum-ului la treapta preșcolară de învățământ a fost realizată din mai multe perspective, și anume: stabilirea gradului de coeziune a educației morale; evaluarea funcționalității obiectivelor în raport cu tipurile de activități propuse; perspectivele analizei Curriculum-ului pentru treapta preșcolară; compararea longitudinală a finalităților, evidențiind gradul de sporire a acestora.

În continuare propunem analiza curriculum-ului preșcolar, pe domenii de activitate, în cadrul cărora am evidențiat aspecte referitoare la creația folclorică.

Secvență curriculară Educația literar-artistică [1, p.73-75]

<i>Obiective de referință</i>	<i>Obiective (în raport cu opera literară)</i>	<i>Activități de învățare</i>
2.3	*să povestească conținutul unui text cunoscut respectând consecutivitatea acțiunilor	- exerciții de reproducere în succesiune logică a unei povești, snoave, povestiri etc; - dramatizări pe marginea textelor;
2.5	Să manifeste interes și curiozitate în diverse situații comunicative	-exerciții de comentare a secvențelor de film, unor întâmplări trăite, călătorii
1.6	să manifeste sensibilitate la audierea unui text artistic	- jocuri de rol - dramatizări - simulări de dialog
3.3	să lectureze corect, conștient, fluid și expresiv un tablou cunoscut;	- memorare de poezii, fragmente, - jocuri de imitare a personajelor de poveste, snoavă etc;
3.4	să-și cultive sensibilitatea artistică prin lecturare de imagini	- jocul de rol „ La bibliotecă”, transpuneri în rolul personajului; - dramatizări; - discuții asupra imaginilor lecturate;
2.4	Să se încadreze spontan într-un dialog	- exerciții de redare adecvată a vorbirii unor personaje(de poveste, de snoavă, de fabulă) prin utilizarea mijloacelor specifice;
3.5	să manifeste interes pentru operele ce ilustrează creația populară	- jocuri didactice cu elemente din folclorul copiilor; - memorări, creări de cântece, recitative, numărători etc. - dramatizări de povești, snoave, fabule;
3.4	Să recunoască speciile literare accesibile – povestea, fabula, snoava, povestirea, poezia;	- exerciții de identificare a modului de expunere ce reprezintă diverse specii literare; -exerciții de identificare a modului de expunere ce reprezintă diverse specii literare;
3.4	*să realizeze portretul unui personaj literar	- exerciții de discernământ pe baza textelor literare (a binelui de rău; a frumosului de urât; a sublimului de abject; a armoniei de discordie; a modestiei de aroganță, a mărinimiei de zgârcenie; a perenului de efemer);
3.5	să manifeste interes pentru diverse genuri literare	- activități de selectare a diverselor tipuri de texte (istorice, științifico-fantastice, de aventuri, *mitologice) în funcție de gusturi; - activități ce presupun modalități de recomandare a unei cărți citite prin relatări rezumative, demonstrarea cărților, a imaginilor.

4.2	Să redacteze scurte texte narrative și funcționale cu repere;	-exerciții de creare a poveștilor, povestirilor(cu începutul/ sfârșitul dat, pe baza cuvintelor/ expresiilor de sprijin, cu titlul dat); - *exerciții de creare a unei povestiri prin combinare(a două episoade, a două povești etc.), prin analogie cu un text cunoscut, după o ilustrație/* un șir de ilustrații
-----	---	--

Cu toate acestea, remarcăm faptul că în *Curriculum-ul* pentru vârsta preșcolară nu există coerență la nivelul obiectivelor propuse, acestea confirmând opinia existentă cu privire la nerespectarea principiului coerenței.

Astfel, observăm că în grupa pregătitoare dispăre obiectivul 3.4 (să-și cultive sensibilitatea artistică prin lecturare de imagini); și nu se pune accent pe continuarea obiectivului 2.5 (*să susțină opinii proprii și să aprecieze la justa valoare alte opinii) existent în grupa mare, dar absent în grupa pregătitoare.

Un obiectiv destul de important e să *manifeste interes pentru diverse genuri literare* (3.5), deoarece permite copiilor selectarea diferitelor tipuri de texte.

Lipsa activităților specifice exprimării stărilor postlectorale în vederea cultivării *sensibilității artistice* (componenta domeniului afectiv) nu permite realizarea obiectivului 3.4 (să-și cultive sensibilitatea artistică prin lecturare de imagini). De aici survine problema imposibilității de realizare a obiectivului 3.4 fără plasarea unor accente pe *raportarea emoțională* la textul literar.

Considerăm nejustificată lipsa obiectivului care ar solicita formularea unei poziții vizavi de creația folclorică, de personajul literar sau față de alt produs lectoral. Preșcolarul mare trebuie antrenat chiar dacă există riscul unei poziții infantile.

Textul literar nu se pretează unei viziuni de ansamblu, ci servește doar ca o sursă de dezvoltare a limbajului, or, sesizăm prezența textului literar în afara unei imagini literar-artistice asupra lui.

De asemenea s-a analizat curriculum preșcolar și la compartimentul *dezvoltarea personală, educația pentru familie și viață în societate*, din care evidențiem un singur obiectiv de referință ce ar viza educația moralei populare.

Secvență curriculară dezvoltarea personală, educația pentru familie și viață în societate, [1, p. 76-85]

<i>Obiective</i> (în raport cu opera literară)	<i>Activități de învățare</i>
-să împărtășească valorile moral-spirituale familiale și sociale	- proiecte abordate în grup (obiceiurile poporului nostru, ocupațiile oamenilor de la sate/orașe); - colectarea informațiilor, imaginilor despre viața oamenilor în trecutul îndepărtat; -proiecte tematice despre tradițiile neamului și ale familiei.

Curriculum preșcolar la domeniul Cunoașterea lumii , ne propune următoarele obiective de referință, care vădeselemente ale educației populare.

Secvență curriculară Cunoașterea lumii, [1, p.23-25]

<i>Obiective</i> (în raport cu opera literară)	<i>Activități de învățare</i>
-să identifice din spațiul național spațiul local;	- exerciții de înregistrare a celor mai importante evenimente din istoria neamului și a localității;
-să conștientizeze îndatoririle civice ale generației actuale față de personalitățile istorice;	-*comentarea unor legende istorice;
- să cunoască obiceiurile și tradițiile naționale	- descrierea unor momente istorice; Alcătuirea de urături, reviste, felicitări etc.;
Să distingă portul tradițional al diferitor regiuni și localități;	-organizarea grupelor etnofolclorice; -* matinee, șezători, excursii;
- să manifeste respect față de valorile și tradițiile populare;	selectarea obiectelor tradiționale (vase, haine naționale, măștișoare, ouă încrustate)

Cele mai multe obiective de referință ce se referă la educația populară s-au evidențiat la capitolul *educație prin arte*. În continuare evidențiem cele spuse.

Secvență curriculară Educația muzicală [1, p. 93 - 112]

<i>Obiective</i> (în raport cu opera literară)	<i>Activități de învățare</i>
-să se familiarizeze cu diversitatea caracterului muzicii și a conținutului ei de expresie corespunzător;	- audierea pieselor cu program, a unor fragmente din creație de proporție, din folclorul muzical al copiilor și adulții în vederea distingării caracterului lor, a dispoziției generale create, a sentimentelor sugerate;
-să cunoască date, informații generale despre folclorul muzical, interpreți, obiceiuri, tradiții, sărbători muzicale.;	-învățarea și interpretarea a unor cântece diverse ca tematică și caracter din folclorul copiilor și de autor;
- să însușească o diversitate largă de cântece și jocuri din folclorul copiilor;	- reprezentarea impresiilor muzicale în imagini plastice, poetice etc.
- să identifice și să caracterizeze în linii generale elementele de limbaj muzical utilizate în creații concrete audiate sau interpretate, aplicând termenii muzicali însușiți;	- însușirea unor jocuri date <i>de-a gata</i> , executarea lor în caracterul corespunzător (din folclorul copiilor ș.a.)
- să interpreteze o diversitate largă de cântece și jocuri din folclorul copiilor,	- comunicarea și însușirea de date, informații despre creații și autorii lor, despre folclorul muzical, interpreți, instrumente, formații muzicale, evenimente culturale semnificative etc.
-să identifice aspecte descriptive în muzica audiată și interpretată fiind însoțite de comentarii ale mijloacelor muzicale de realizare;	- activități de joc muzical cu caracter reproductiv; - jocuri muzicale didactice de tipul: <ul style="list-style-type: none"> • <i>dirijorul,</i> • <i>compozitorul,</i> • <i>interpretul,</i> • <i>ghicește cine cântă- interpretul și timbrul,</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>ecoul,</i> • <i>selectarea muzicii pentru o poveste, o înscenare teatrală, pentru un dans, o poezie etc.</i> • <i>teatralizarea cântecelor, a lucrărilor audiate;</i> • <i>pantomimă muzicală.</i>
<p>-să asimileze ideea despre folclorul muzical ca domeniu artistic de reflectare specifică a spiritualității poporului;</p> <p>-să recunoască genurile reprezentative ale folclorului muzical românesc;</p> <p>-să însușească cunoștințe de istoria muzicii populare, despre rapsozi, interpreți de valoare, folcloriști, sfere de circulație etc.;</p> <p>-să cunoască o diversitate largă a cântecului și jocului popular, a caracteristicilor lor;</p>	<p>-audiere, însoțită de comentarii, analiză a creațiilor aparținând celor mai reprezentative genuri ale folclorului muzical ocazional și neocazional, din folclorul copiilor în interpretarea soliștilor vocaliști și instrumentiști de performanță, a formațiilor artistice populare profesioniste și de amatori, înregistrări ale informatorilor de folclor din localitate, regiune, zone folclorice;</p> <p>-audierea unor lucrări ale compozitorilor din Moldova și România care au intrat în circuitul marilor valori ale culturii naționale, care ne identifică cultura națională pe plan internațional,</p> <p>- urmărirea evenimentelor muzicale semnificative care se derulează periodic în Moldova, România(prin emisiuni radio, televiziune);</p>
<p>-să se orienteze în diversitatea folclorului muzical al copiilor;</p> <p>-să-și formeze reprezentări clare despre starea actuală a folclorului muzical: genuri, specii, interpreți, formații artistice, manifestări muzical-folclorice de amploare;</p> <p>Să se orienteze în valorile muzicale populare ale localității, regiunii;</p>	<p>-învățare și interpretare expresivă a unor lucrări folclorice și de autor prin care elevii se vor putea încadra în activități muzicale tradiționale și netradiționale, în spectacole organizate în cadrul școlii, localității;</p> <p>-intonarea unor secvențe accesibile din creații academice de compozitori autohtoni;</p> <p>- executarea de exerciții în vederea educării în continuare a culturii vocal-corale;</p>
<p>-să înțeleagă caracterul sincretic al folclorului muzical: muzică - poezie populară; muzică – dans – port popular – reprezentare teatralizată ș.a.;</p> <p>-să asimileze unele elemente distinctive de limbaj muzical – folcloric: intonații, ritmuri caracteristice, moduri populare ș.a.;</p> <p>-să se familiarizeze cu cele mai semnificative tradiții, sărbători populare și cu rolul cântecului și dansului în cadrul acestora;</p>	<p>-improvizare, compunere de melodii simple, ritmuri, acompaniamente ritmice, ritmico-melodice în maniere folclorice sugerate de pedagog, de elevii înșiși;</p> <p>-compunere de melodii și ritmuri caracteristice la unele versuri populare, la poeziile adresate copiilor;</p> <p>-încercări de a compune versuri proprii și melodii la unele cântece populare și de autor cunoscute;</p> <p>-propunerea variantelor proprii de terminare a unor melodii începute ș.a.m.d.;</p>
<p>-să cunoască instrumentele populare tradiționale și cele mai noi, meșteri populari, componența orchestrei de muzică populară;</p> <p>-să conștientizeze folclorul muzical ca limbă maternă și bază pentru muzica națională profesionistă;</p> <p>-să cunoască compozitorii noștri care abordează tematici pentru copii și tineret; creații reprezentative ale lor</p>	<p>-teme muzicale privind perceperea și respectarea în interpretare a nuanțelor dinamice, de tempo, a registrelor, a timbrului vocii și instrumentelor;</p>

-să-și formeze o imagine integrală clară despre cultura muzicală a Republicii Moldova; -să recunoască, să analizeze genuri și specii muzicale populare din punct de vedere al valorii spirituale, al caracteristicilor de limbaj, al sferei de aplicare;	-însușirea și reproducerea unor jocuri populare din folclorul copiilor; -înscenarea secvențelor muzicale din obiceiurile tradiționale; -redarea prin forme de joc a cântecului, muzicii interpretate și audiate, a unor personaje, evenimente, acțiuni etc.; -dramatizarea unor lucrări folclorice și de autor;
-să se poată încadra în activitățile muzicale populare tradiționale și neocasionale ; -să interpreteze expresiv un repertoriu de cântece și jocuri populare, din folclorul copiilor și de autori autohtoni; -să poată analiza și aprecia costumul și alte atribute decorative ale folclorului muzical;	-conversații, relatări, expuneri orale și scrise însoțite de muzică interpretată și audiată în vederea diversificării genurilor și speciilor folclorului muzical, a caracteristicilor esențiale ale acestora, a mijloacelor de limbaj muzical folcloric, a valorii lor în circuitul sărbătorilor populare;
-să-și cultive interesul, să-și lărgescă orizontul cunoașterii pentru folclorul muzical și cultura muzicală națională;	-activități de cunoaștere și interpretare la instrumente populare arhaice (pseudo instrumente)
-să-și determine anumite criterii, norme de apreciere valorică a fenomenelor cultural – muzicale naționale;	-însușirea și executarea unor mișcări caracteristice dansurilor populare;

După analiza *curriculumului preșcolar* la capitolul *educație prin arte* remarcăm faptul că include o varietate de obiective de referință, nerespectându-se principiul coerenței. Dacă am compara capitolul *dezvoltarea limbajului și a comunicării cu educația prin arte* am remarca că obiectivele de referință ce vizează educația moralei populare sunt mai multe la educația prin arte, dar din punct de vedere al calității sunt mai bine evidențiate la educația morală.

Analiza *Curriculum-ului* pentru preșcolari din perspectiva obiectivelor creației folclorice, ne-a permis să formulăm următoarele *concluzii*:

- în *Curriculum*, se atestă nerespectarea principiului coerenței la nivelul obiectivelor ce se referă la educația moralei populare;
- *Curriculum-ul* nu prevede direct obiective și activități recomandate în care textul ar servi ca sursă de educație a moralei populare, ci se proiectează a fi explorat cu dominantă lingvistică și comunicativă;
- obiectivele de referință nu presupun principii clare și apar ocazional.

Bibliografie

1. Curriculumul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1-7ani) în Republica Moldova. Chișinău: Cartier, 2008.